

kirjaamo@lvm.fi
liikennekaari@lvm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 18.4.2016 LVM/2096/03/2015

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LIIKENNEKAAREKSI SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Tausta

Liikennekaari on osa hallituksen kärkihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Tavoitteena on luoda edellytykset uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönotolle liikennesektorilla.

Liikennekaari yhdistäisi ja uudistaisi henkilö- ja tavaraliikennettä koskevat säännökset. Liikennekaarella ehdotetaan avattavaksi liikkumispalveluja koskevat olennaiset tiedot ja säädettäväksi lippu- ja maksujärjestelmien yhteensopivuudesta. Myös jakamistalouden tuomien mahdollisuuksien hyödyntämistä edistetään ja madalletaan alalletulokynnystä.

Esityksellä muutettaisiin nykytilaa, jossa liikenteen markkinat ovat vahvasti säännellyt ja julkisin toimin ohjatut. Samalla edistettäisiin liikennepalveluiden syntymistä asiakaslähtöisesti, markkinaehtoisesti ja terveen kilpailun pohjalta. Esitys tukee hallitusohjelman tavoitteita kuntien kustannusten karsimisesta sekä kilpailukyvyyn vahvistamisesta elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla.

Esitys olisi ensimmäinen osa kolmessa vaiheessa toteutettavaa kaikkia liikennemuotoja koskevaa liikennemarkkinoiden sääntelyn kokonaisuudistusta. Ensimmäinen vaihe koskee pääosin tieliikennettä, jossa on eniten rajoittavia säännöksiä.

Aluehallintouudistus

Aluehallinnon uudistukseen liittyvä työnjako eri organisaatioiden kesken on erityisesti liikenteen osalta vielä ratkaisematta. Maakunnan liitolle ja jatkossa maakunnalle kuuluu vastuu maakuntakaavoituksesta ja alueellisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta. Maankäytön suunnittelun ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen vaikuttaa myös liikennekaaren tavoitteiden toteutumiseen. Liikennekaaren vaikutusarviointit tulisikin jatkossa tarkistaa vastaamaan tulevan aluehallinnon tehtävä- ja toimijaratkaisua ja erityisesti suhdetta maakuntahallinnon tehtäviin.

Tavara- ja henkilöliikenne

Esityksessä erotellaan ammattimainen ja ei-ammattimainen liikenne. Ammattimainen liikenne vaatisi edelleen taksiliikenneluvan, henkilöliikenneluvan ja tavaraliikenneluvan, mutta erilaisia vaatimuksia koskien mm. koulutusta kevennettäisiin. Pienimuotoinen toiminta olisi mahdollista ilman lupaa. Rajaksi esitetään 10 000 € / vuosi.

Lapin maakunnan erityisolosuhteissa huomio kiinnittyy liikennemarkkinoiden toimivuuteen harvaanasutuilla alueilla. Taksipalveluiden saatavuus voi heiketä erityisesti pienillä paikkakunnilla ja syrjäisillä alueilla. Toisaalta Lapin elinkeinorakenteessa monielinkeinoisuus on maaseutualueilla tavallista ja pienimuotoinen tulonlisäys voi luoda monialayrittäjille uusia toimeentulon

mahdollisuuksia. Pienimuotoisen toiminnan mahdollistamisella ja helpottamisella on merkitystä erityisesti matkailukeskuspaikkakunnilla, joilla liikennepalveluiden kysyntä vaihtelee sesongin mukaan.

Tavaraliikenteessä luvanvaraisuudesta luovuttaisiin pakettiautoilla tapahtuvissa kuljetuksissa, kun kokonaisuusmassaraja lupavaatimuksille nostettaisiin 2 tonnista 3,5 tonniin. Luvanvaraisuuden ulkopuolelle jäisi myös toiminta moottoriajoneuvoilla, joiden suurin sallittu nopeus on enintään 40 kilometriä tunnissa. Tavaraliikenteen osalta riskinä on kaksien markkinoiden syntyminen. Tavaraliikenne on nykyisellään aidosti kilpailtua ja uudistus voisi edistää harmaiden markkinoiden toimintaa. Pienimuotoisen toiminnan valvonta jäisi pääsääntöisesti asiakkaan valvontaan. Uudistus madaltaisi kuitenkin alalletulon kynnyistä ja mahdollistaisi uutta liiketoimintaa. Kysyntää kuljetuksiin seuraa mm. verkkokaupan vahvasta kasvusta.

Digitalisaatio ja lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuus

Asiakasnäkökulmaa uudistuksessa edustaa erityisesti liikkumispalveluja koskevien tietojen avaaminen, aikataulu- ja reittitietojen välittäminen sekä lippu- ja maksujärjestelmien yhteen toimivuudesta säätäminen. Lapissa ja varsinkin matkailupaikkakunnilla logistiset haasteet ovat suuret niin matkailualueiden saavutettavuuden ja liityntäliikenteen osalta kuin myös liikkumisessa matkailukeskuksen sisällä. Liikennekaaren tavoite palveluiden, tiedon ja infrastruktuurin yhteentoimivuudesta luo mahdollisuuksia ”liikenne palveluna” (MaaS) ajatteluun, jolloin digitalisaatiota hyödyntämällä voidaan luoda yhteistyössä käyttäjien, elinkeinoelämän ja julkisen sektorin kesken käyttäjälähtöisiä liikenne- ja kuljetuspalveluita tuottava ja saumattomasti yhteen toimiva liikennejärjestelmä. Kokonaisvaltainen näkökulma liikennejärjestelmästä jää kuitenkin vielä puutteelliseksi, kun mm. kytkentä lentoliikenteeseen jää avoimeksi.

Jakamistalous

Lapissa oman auton käyttö on ja tulee myös jatkossa olemaan välttämättömyys. Lapin liikennemarkkinat ovat pienet ja julkinen liikenne paikoin lähes olematon. Kimppakyytien käyttö on nykyiselläänkin tavallista, mutta pääasiassa yksittäisten ihmisten välisinä sopimuksina. Sosiaalisen median käytön yleistymisen on myös lisännyt tätä perinteistä jakamistalouden mallia. Käytännössä jakamistalouteen siirtyminen on digitalisaation kautta vääjäämätön ja luonteva kehityssuunta myös liikennemarkkinoilla. Liikennekaarella vastataan jakamistalouden ilmiöön ja luodaan kehikko sen toiminnalle. Välitystoiminnan jako ammattimaiseen ja ei-ammattimaiseen palveluun tuo läpinäkyvyyttä ja selkeyttä alan kehittämiseen.

Lopuksi

Lapin liitto pitää Liikennekaaressa esitettyä ajattelutavan muutosta lähtökohtaisesti erittäin tervetulleena uudistuksena. Asiakaslähtöisyys ja matkaketjuajattelun kehittäminen ovat hyviä lähtökohtia uudistuksen toteuttamiselle. Esitys myös kannustaa liikennepalvelujen eri osapuolia omaehtoiseen kehittämiseen ja yhteistyöhön uusien liikennepalvelumuotojen tuottamisessa myös erityisolosuhteissa. Positiivista on niin ikään byrokratia purku, sääntelyn keventäminen ja kustannussäästöt sekä yritys näkökulman ja uusien liiketoimintakonseptien korostaminen. Liikennekaaren uuden markkinalähtöisen mallin toimivuus Lapin kaltaisella harvaan asutulla alueella tulisi kuitenkin varmistaa esimerkiksi kokeilujen ja kohdennettujen vaikutusten arviointien avulla.

LAPIN LIITTO

Markus Lohi
hallituksen puheenjohtaja

Mika Riipi
maakuntajohtaja